

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
תשיעי

קונטרס

כ"ח סיון - תשמ"ח

•

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

הוצאה שלישית

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ואחת לבריאה

ה' תהא שנת אראנו נפלאות

שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

בס"ד.

פתח דבר

לקראת יום הבהיר כ"ח סיון הבעל"ט, יום בו ניצלו כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית הצדקנית נ"ע מעמק הבכא האירופאי והגיעו צלחה לארצות הברית (ביום ב', כ"ח סיון ה'תש"א), שאז התחילה תנופה חדשה בהחזקת והפצת התורה והיהדות והפצת המעינות, ע"י התייסדות המוסדות המרכזיים "מחנה ישראל", "קה"ת" ו"מרכז לעניני חינוך" שבראשם עמד כ"ק אדמו"ר שליט"א —

הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה וישלח יהושע גוי' שנים אנשים מרגלים גוי', שנאמר בהתוועדות דש"פ שלח, כ"ח סיון, מבה"ח תמוז ה'תשל"ו.

מערכת „אוצר החסידים“

מוצש"ק פ' שלח, שנת הקהל,
שנת תשמ"ח (תהא שנת חירות משיח)
ברוקלין, נ.י.

בס"ד. ש"פ שלח, כ"ח סיון, מבה"ח תמוז ה'תשל"ו

וישלח יהושע גר' שנים אנשים מרגלים גר', ומבאר בלקו"ת (ד"ה זה?) החילוק בין המרגלים ששלח יהושע להמרגלים ששלח משה, דבמרגלים ששלח משה כתיבי שלח לך לדעתך אני איני מצוה לך, משאיכ שילוח המרגלים דיהושע הי' (לא מדעתו אלא) ע"פ ציווי ה'. ועוד חילוק, דהמרגלים ששלח יהושע היו רק ליריחו, מנעולה של ארץ ישראל, ועיזו תרו את כל הארץ, משאיכ המרגלים ששלח משה הלכו בכל הארץ לארכה ולרחבה.

(ב) ונקודת הביאור בזה, שהציווי דכיבוש הארץ (ברוחניות) הוא (ככל הציוויים שבתורה) ענין נצחי בכל דור ודור. דכאו"א מישראל צריך לכבוש⁹ כל הכחות והענינים דגופו ונפשו הבהמית (ארץ כנען) ולעשותם כלים לאלקות (ארץ ישראל). והחילוק בין יריחו לכללות הארץ בנפש האדם הוא, דיריחו הוא ג' הלבושים מחשבה דיבור ומעשה (כי יריחו הוא מלשון ריח, ולבושים שייכים לריח, וכרמו לשון הזהר¹⁰ בריחא דלבושייכו), וכללות הארץ (ארץ ז' עממיו) הם המדות שבאדם. וזהו מה שהציווי (ליהושע) לשלוח מרגלים הי' שילכו (רק) ליריחו, כי מחשבה דיבור ומעשה הם ברשותו של אדם, ולכן יש ציווי לכאו"א לתור ולבחון את המחשבה דיבור ומעשה שלו שיהיו כולם להוי'. משאיכ המדות שבלב אינם ברשותו של כל אדם, דצדיקים (דוקא) לבם ברשותם¹¹, ולכן במרגלים ששלח משה לתור את כל הארץ (לבחון את המדות, שיהיו כולם להוי') כתיב שלח לך לדעתך, אני איני מצוה לך, כי העבודה דכיבוש המדות (בשלימות) היא דוקא ע"י גילוי בחי' משה, ואינה שוה לכל נפש.

(1) יהושע ב, א. — הפטרת ש"ק פ' שלח.

(2) פרשתנו נא, ג. וראה גם אוה"ת פרשתנו ד"ה שלח לך ע' תלט ואילך.

(3) פרשתנו יג, ב ובפרשי' עה"פ. סוטה לד, ריש ע"ב. ועיזו בתחומא פרשתנו ה (בסופה). במדבר פרשתנו פט"ו, ח.

(4) ראה במדבר פט"ו, טו. תחומא בעלולתך ירד.

(5) כמובן בפשטות. ולהעיר גם מיהושע שם, ג. לחפור את כל הארץ באו. וזהו גם. לכו וראו את הארץ ואת יריחו (יהושע שם, א) — ראו את הארץ ע"י. את יריחו.

(6) פרשי' פרשתנו יג, כא. שם, בה.

(7) ובאוה"ת שם ע' תמ. דודאי פשוט שכחי' נתינת הארץ לישראל ישנו גם עתה ברוחניות.

(8) להעיר מתניא פיט (יד, רע"א), דהמלחמה של נהיא ונהיב. על הגוף וכל אבריו היא דוגמת מלחמת שני מלכים על עיר. שכל אחד רוצה לכבשה.

(9) לקרית שם נא, ד ואילך. אוה"ת שם ע' תמא ואילך.

(10) ח"ג קפ"א — הובא בלקרית שם. ומציין שם לדיה אלה מסעי (לקו"ת מסעי פט, ב) — נעתק גם באוה"ת שם. ובזהר שם מדובר בלבושים כפשוטם וריח כפשוטו, שהשייכות דלבושים לריח היא בכל הלבושים. ומחשבה דיבור ומעשה נק' בשם יריחו ויריחו מלשון ריח גם לפני הכיבוש ואפילו לפני שילוח המרגלים לשם.

(11) ביר פל"ד, י ועוד. וראה תניא פי"ז.

ג) והנה התורה היא נצחית. ומזה מובן, דזה שמסופר בתורה (גם) שילוח המרגלים (דמשה) לתור את כל הארץ, הוא הוראה נצחית לכאור"א מישראל. ויובן זה בהקדים המבואר בתניא¹² בענין צדיקים ובינונים, שעבודת הבינונים היא (בעיקר¹³) בלבושי הנפש, מחשבה דיבור ומעשה, ולכן מדת הכינוי היא מדת כל אדם, שגם כשהלב חומד ומתאוה איזו תאוה ביכלתו להתאפק¹⁴ ולמשול ברוח תאותו שבלבו שלא למלאותה במעשה דיבור ומחשבה (שלא לחשוב עד"ז ברצונו¹⁵), ועד שביכלתו להסיח דעתו ממנה לגמרי. משא"כ עבודת הצדיקים היא בעיקר כמדות שבלב (אהבה ויראה), ואין כל אדם זוכה לזה. כי בדבר המסור ללב אין לאדם משפט הבחירה כל כך. אלא שאעפ"כ, משביעין (לכאור"א מישראל) תהי צדיק¹⁶, שכל אחד צריך גם להשתדל בעבודת הצדיקים, כמבואר בארוכה בתניא.

ד) ויש לומר, דזהו שהציווי להרוג שבעה עממין ולכבוש את ארצם הוא נצחי בכל דור¹⁷, אף שכבוש ארץ שבעה עממין הוא הפיכת ז' המדות דנפש הבהמית לקדושה, דענין זה שייך לצדיקים, ואין כל אדם זוכה לזה¹⁸, כי כאור"א מישראל צריך לעשות כל מה שביכלתו לקיים את השבועה שמשביעין אותו תהי צדיק¹⁹. וזהו מה

(12) פ"ד.

(13) ראה לקמן הערה 31.

(14) לשון אדה"ז בתניא פ"ב (יז, א).

(15) כ"ה לכאורה הכוונה בתניא שם (וראה שם יז, ב). ועפ"ז מובן מה שמוסיף לאח"ז, ולהסיח דעתו

לגמרי" — דלא רק שלא לחשוב ברצונו אלא שגם, יסיח דעתו (ויתירה מזו) לגמרי".

ועד"ז בפ"ד, לעשות ולדבר ולחשוב גם מה שהוא נגד תאות לבו", ולאח"ז מוסיף, להתגבר ולהסיח

דעתו ממנה לגמרי".

ועפ"ז יומתק שכשמדבר בענין, להסיח דעתו" אומר, להתגבר ולהסיח דעתו, משא"כ בלעשות ולדבר

ולחשוב" אינו אומר, להתגבר". ועצ"ע.

(16) נדה ל, ב.

(17) כדמוכח גם מזה שהציווי להרוג שבעה עממין נמנה בתרי"ג מצוות (ספר המצות להרמב"ם מ"ע

קפו), שהן נהוגות לדורותי (ספר המצות להרמב"ם שרש ג).

(18) ואף שהאהוי"ר המביאים לעשיית המצוות (ראה תניא רפ"ז. פמ"ב (ס, סע"ב). ובכ"מ) צ"ל בכאור"א,

ועל אהוי"ר אלו נאמר, כי קרוב אליך הדבר מאד" (תניא רפ"ז) — הרי מכיון שאהוי"ר אלו נצרכים לעשיית

המצוות, הם נכללים (לכאורה) בכיבוש יריחו, וענין כיבוש ארץ שבעה עממין היא העבודה דאהוי"ר עצמם

(שלמעלה מהמדות המביאים לעשי").

(19) בלקו"ת שם (נב, א) כותב הצי"צ בהגהה, ועיין בסשי"ב פ"ד. ויש לומר, שמרמז בזה לתרץ מ"ש

בתורה שילוח המרגלים דמשה, ככפנים.

* בספר המצות שם מ"ע קפו, דזה שהציווי להרוג שבעה עממין נמנה בתרי"ג מצוות הוא לפי שהוא

נוהג בכל דור שימצא בו אפשרות הדבר הוא". אבל בפנימיות הענינים יש לומר, שכל התרי"ג מצוות

נוהגות לדורות אלא שזהו ברוחניות. ולהעיר מהידוע (אגה"ק סכ"ט, ובכ"מ) שכל אדם מישראל צריך לקיים

כל התרי"ג מצוות — אלא שיש (כאלה) שקיימו זה בגלגול הקודם.

ולהעיר — שתרי"ג היו כנגד אברים וגידים — הם ג"כ בכל הדורות.

* ומכ"ש שילוח המרגלים לתור את הארץ, שענינה הוא, לבחון את מהות אהוי"ר" (לקו"ת שם נב, א).

** ובלקו"ת שם מדבר בענין אהוי"ר אלו. כדמוכח גם ממש"ש שם, וזהו א"א אלא בבחי' משה. ואינו

שוה לכל נפש" — משא"כ האהבה (ויראה) המביאה לעשיית המצוות היא, קרוב מאד ונקל לכל אדם" (תניא

פ"ז — כג, רע"א).

שגם הסיפור דשילוח המרגלים (דמשה) לתור את כל הארץ נכתב בתורה (מלשון הוראה²⁰), שכ"א מישראל צריך לתור ולבחון את המדות שלו, שיהיו כולם להוי'. אלא שאעפ"כ, במרגלים דמשה כתיב שלח לך לדעתך, אני איני מצוה לך, כי עיקר הציווי הוא על המחשבה דיבור ומעשה (כיבוש יריחו), שבהם (דוקא) הרשות נתונה לכל אדם, משאיכ במדות שבלב.

ה) והנה הטעם לזה (שמחדומ"ע הם כרשותו של אדם, משאיכ המדות שבלב) הוא²¹, כי מחשבה דיבור ומעשה הם לבושי הנפש. ולכן, כמו שלבושי הגוף, עם היות שהאדם צריך ללבושים [מצד ענין הצניעות כיון דיתבוששו²², וגם בכדי להגן עליו מקור וחום], מימ ביכלתו לפושטם, ומכ"ש שאינו מוכרח בלבושים אלו (שלוש עכשיו) וכיכלתו להחליפם בלבושים אחרים, עד"ז הוא בלבושי הנפש, דהלבושים דיבור ומעשה אפשר לפושטם, וגם המחשבה שהיא בתמידות, נחלפת במחשבה אחרת. משאיכ השכל והמדות ה"ה מהות הנפש²³, ולכן, בכדי לשנותם, צריך ליגיעה, ועד לנחיתת כח מיוחד מלמעלה.

ו) ויש לומר, דענין זה (שמחדומ"ע הם לבושים) הוא גם מהטעמים על זה שהענין דמחשבה דיבור ומעשה נוגע יותר מהמדות. והיינו, דזה מה שעיקר הענין שדורשים מכאור"א היא העבודה במחשבה דיבור ומעשה, הוא (לא רק מפני שהם כרשותו כנ"ל, אלא גם) לפי שזה נוגע יותר. ויבין זה בהקדים המבואר בכ"מ²⁴ בענין הלבושים, דשרש הלבושים הוא למעלה משרש האדם המלושב בהם. ומעלה זו שמצד שרשם, ניכרת בהם גם לאחר ששמשכו למטה. דזהו מה שהלבושים הם מקיפים על האדם, ומוסיפים בו יופי ותפארת, ר' יוחנן קארי למאני מכבודותא²⁵, לפי שבשרשם הם למעלה מהאדם. ועד"ז הוא גם בלבושי הנפש מחשבה דיבור ומעשה, דשרש הלבושים הוא למעלה מהנפש. ולכן, ע"י המחשבה דיבור ומעשה דתרי"ג מצוות, שהם הלבושים דנפש האלקית, נעשה עלי' בהנשמה, למעלה יותר מכמו שהיא מצד עצמה²⁶ [דזהו גם מה שהמצוות הם לבושים להנשמה שעל ידם דוקא יכולה ליהנות מזוי השכינה, כמבואר בארוכה בכ"מ²⁷ וגם בלקו"ת ד"ה זה²⁸], וע"י המחשבה דיבור ומעשה בעניני העולם שאינם לשם שמים, הלבושים דנפש הבהמית,

20 ראה זח"ג נג, ב.

21 ראה גם ד"ה ונחה עליו רוח הוי גו' התשי"ד (לעיל ע' רצא ואילך) סעיף ב. וש"נ.

22 ראה שו"ע אדה"ז א"ח מהד"ת סימן ב בתחלתו.

23 תניא פ"ב ופי"ג (כ"כ פעמים). ועד"ז תניא רפ"ג ורפ"ו. וראה תרי"א רפ"ו וירא. לקו"ת ויקרא ד,

ב. ובכ"מ.

24 ראה לקו"ת ברכה צט, א ואילך. סידור (עם דא"ח) כ, ב ואילך. רכו, ב. ובכ"מ.

25 שבת ק"ג, א.

26 תניא פ"ד.

27 אגה"ק סכ"ט. תרי"א ח"י שרה טז, א (ושם טז, ג ואילך מצ"ן לכ"מ בזהר ובע"ח). מקץ לב, ד ואילך.

לקו"ת מסעי פט, ב. צא, א. ועוד.

28 נא, ג.

נעשה ירידה בנפש הבהמית למטה יותר מכמו שהיא מצד עצמה²⁹. ומכיון שנפש האלקית מלוכשת בנפש הבהמית, ע"י הירידה בנפש הבהמית, נעשה ירידה גם בנפש האלקית, שנפש הבהמית מורידה גם את נפש האלקית (המלוכשת בה) למטה מטה³⁰. וזהו מה שעיקר עבודת האדם היא סור מרע ועשה טוב בפועל ממש במחשבה דיבור ומעשה³¹, כי הכוונה בירידת הנשמה למטה היא בכדי שע"י עבודתה למטה תתעלה למעלה יותר מכמו שהיא מצד עצמה (כמו שהיתה קודם ירידתה), ועל"י זו נעשית דוקא ע"י העבודה בהלבושים דמחדומ"ע, דוגמת הלבושים כפשוטם שעל ידם דוקא מיתוסף יופי ותפארת בהאדם הלוכשם וכו'.

וזהו גם מה שרירחו היא מנעולה של ארץ ישראל, שע"י העבודה דסור מרע ועשה טוב במחשבה דיבור ומעשה (ומכ"ש כשישנה גם העבודה דשילוח המרגלים ליריחו, לתור ולבחון את המחדומ"ע שיהיו כולם להוי"), עי"ז מגיעים³² לבירור והפיכת המדות — כיבוש ארץ ז' עממיו, ועד לירחיב ה' אלקיך את גבולך³³, כיבוש דגם ארץ קנייז וקדמוני³⁴ — ג' מוחי³⁵, בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

-
- 29) ראה תניא פי'. ובקצורים והערות לתניא להצ"צ (ע' ג) דלבושי נהיב. טמאים יותר ממנה'. וע"פ מ"ש שם (ע' פ) בענין 'לבושי מסאבוי'. דגם בקי"ז יש אכ"ע" — יש לומר, דזה שלבושי נהיב. טמאים יותר ממנה' הוא גם כשהמחשבה דיבור ומעשה הם בלי תאוה ורק שאינם לשם שמים — אף שאז הם קי"ז ואינם יורדים בגקה"ט (קיצורים והערות שם פי').
- 30) ראה תניא ספכ"ד. ובכ"מ.
- 31) וזה שצריך לאהריר הוא בכדי שהתומ"צ (שבמחדומ"ע) יהיו פרוח לעילא, שלכו נק' בשם. גדפי"ן (תניא ספ"מ — נה, סע"ב).
- 32) ראה לעיל הערה 5.
- 33) ראה יב, כ. שופטים יט, ח.
- 34) ספרי עה"פ ראה שם. פרשי עה"פ שופטים שם.
- 35) ד"ה אל תצר את מואב לאדהאמ"צ — מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' ח ואילך.